MISKENNING

DOOR

C. R. BISWAMITRE

In „De West-Indische Gids” van Mei 1937 schreef de heer H. N. Hajary een artikel over de door den Gouverneur bij de Koloniale Staten ingediende ontwerp-verordeningen betreffende huwelijken van Hindoe's en Mohammedanen. Ongetwijfeld krijgt de lezer van dat artikel den indruk, dat de Hindostani's enthousiaste voorstanders van die voorstellen zijn en vol ongeduld het oogenblik verbeiden, waarop de „groote gebeurtenis” zal plaats grijpen: de inwerkingtreding der daarin vervatte bepalingen.

In de Memorie van toelichting tot de huwelijksontwerpen lezen we ook:

„Dat men in de kringen der betrokkenen het onbevredigende van den huidige toestand in het algemeen voelt, kan uit verschillende van die zijde gedane verzoeken en stappen worden afgeleid. Zoowel schriftelijk als mondeling zijn van Britsch-Indischen en van Javaanschen kant herhaaldelijk verzoeken tot het Bestuur gericht om met de godsdienstige overtuiging dier bevolkingsgroepen rekening te houden”.

Dit wekt evenzeer den indruk, dat de daarbij betrokkenen de voorgestelde maatregelen gaarne tot stand zouden zien komen.

Het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten staat echter geheel afwijzend tegenover de voorstellen van het Bestuur, zelfs wordt het Bestuur daar verzocht, die in te trekken!

In verband met de meening, die bij de herziening van de Surinaamsche staatsregeling werd uitgesproken, n.l. dat de Staten in hun huidige samenstelling niet in staat zouden zijn om de belangen der Aziatische bevolkingsgroepen naar behooren te behartigen, is hier alle reden om de vraag te stellen. of genoemd Voorloopig Verslag niet de gegrondheid dier meening bewijst. Hebben we hier niet te doen met wenschen van die groepen, welke blijkens de indiening der huwelijksontwerpen ook door het Bestuur als rechtmatig zijn erkend, welke echter door het College geheel miskend worden?

Het lijkt mij niet van belang ontbloot, om die vraag hier onder de oogen te zien. Bij de mondelinge behandeling der ontwerpen in de Staten kan zij nauwelijks ter sprake komen wegens de talrijke, nauwer met de voorstellen samenhangende, kwesties, die alsdan de aandacht zullen vragen.

Het antwoord op de gestelde vraag vereischt echter de voorafgaande beantwoording van twee andere vragen en wel deze:

1. Wat is de houding der daarbij betrokkenen tegenover den bestaanden toestand?

2. Hoe oordeelen zij in werkelijkheid over de voorstellen van het Bestuur?

Daarom mogen deze twee vragen eerst een beantwoording vinden.

1. DE HOUDING TEGENOVER HET BESTAANDE

Het is inderdaad juist, dat vaak „erkenning” van Hindoe- en Islamietische huwelijken is bepleit door de daarbij betrokkenen of juister gezegd: door enkele voormannen onder hen. Dit is met tussenpoozen reeds ongeveer een kwarteeuw gedaan, meest op of naar aanleiding van de vergaderingen der Surinaamsche Immigranten Vereeniging (thans „Bharat Oeday” geheeten).

Het Bestuur gewaagt in de Memorie van toelichting van „onoverkomelijk verschil van rechtsovertuiging”. Dit is echter geenszins de reden voor het verlangen naar erkenning van Hindoe- en Islamietische huwelijken. Evenmin eenig principieel bezwaar tegen het Surinaamsch burgerlijk huwelijk.

Wel werd nu en dan ook de erkenning van het Hindoeïsme en den Islam te berde gebracht, sedert een ritueele eedsaflegging door den rechter geweigerd werd, omdat deze godsdiensten niet tot de „erkende kerkgenootschappen” gerekend konden worden. Het is dus niet uitgesloten, dat de twee gewenschte erkenningen niet steeds scherp onderscheiden werden, en zoo de indruk werd gewekt, dat er een principieele ondergrond aanwezig was voor den wensch tot wettiging van het ritueele huwelijk. Dit kon te eer gebeuren, omdat tot voor kort het overgrootste deel der verzoekschriften en vergaderingsverslagen betreffende Hindostani's en Javanen geschreven werden door personen, die niet tot deze groepen behooren en zich derhalve niet geheel konden verplaatsen in hun gedachtensfeer.

De werkelijke reden tot bedoelden wensch leeren we kennen uit het verslag van de buitengewone vergadering van „Bharat

Oeday", die den 12den Februari 1933 belegd werd om leden en niet-leden de gelegenheid te geven om hunne grieven tot uiting te brengen. In dit verslag (gepubliceerd in „De West" van 25 April d. a. v.)lezen wij over de kwestie o. m.:

„Sprekers deelden mee, dat wij op Hindostansche wijze trouwen. Dit is een kerkelijk huwelijk. Zijn wij niet wettelijk getrouwd, dan palmt het Kol. Bestuur bij overlijden van den man al de bezittingen in. Vrouw en kinderen worden dan op straat gezet. Onlangs heeft zich zoo'n geval voorgedaan op Meerzorg met de vrouw van....."

Telkens wanneer zich zulk een geval voordeed, werd de oude wensch door den een of ander naar voren gebracht, vooral als de goederen van den overleden reeds in beslag werden genomen, voordat zijn lijk begraven was. Dat soms erkenning van het ritueele huwelijk niets geholpen zou hebben, omdat dit niet bestaan had, zag men over het hoofd. Doch als een autoriteit verklaarde — zooals de toenmalige hoofdtolk Sital Persad het placht uit te drukken —" In een land kan men geen twee wetten maken", dan was de zaak voor een tijd van de baan.

De officieele cijfers over immigranten-huwelijken worden gepubliceerd in het Koloniaal (Surinaamsch) Verslag en wel onder het hoofdstuk „Immigratie en Kolonisatie" en in het statistisch gedeelte. Wat leeren ons deze cijfers over de houding der Hindostani's en Javanen tegenover het burgerlijk huwelijk?

Vooraf zij opgemerkt, dat de gegevens in de beide gedeelten van het Verslag doorgaans niet met elkaar in overeenstemming zijn. Dit moge blijken uit het volgend staatje, het aantal immigranten-huwelijken betreffende:

	volgens hfdst. I. en K. Imm. en Kol.	volgens statistische opgave
1929	155	149
1930	176	169
1931	(81)	141
1932	124	156
1933	209	211

Het getal 81 komt niet in het verslag zelf voor, maar wordt opgegeven door het Bestuur in de bijlagen van de Memorie van toelichting, die overigens aan de hand van het genoemde hoofdstuk van het Verslag is samengesteld. Men lette op het groote verschil van 60 in dat jaar.

Bij onderstaande berekeningen is ten aanzien van huwelijken van Hindostani's en Javanen afzonderlijk gebruik gemaakt van de gegevens der bedoelde bijlagen, aangevuld met later bekend geworden cijfers over de laatste jaren. Met de gemengde huwelijken kon hier wegens gebrek aan gegevens geen rekening worden gehouden. Overigens zijn de opgaven in het statistisch gedeelte van het Verslag gevolgd en de gemengde huwelijken steeds voor de helft medegeteld bij elk der daarbij betrokken groepen.

De huwelijkscijfers betreffen *het aantal gehuwden per 1000 zielen van de gemiddelde getalsterkte* der daarbij betrokken bevolkingsgroepen. Door deze wijze van berekening is een juiste vergelijking mogelijk met de overeenkomstige cijfers van andere landen, met name Nederland en Britsch-Guyana. Duidelijkheidshalve is hier en daar het teeken % bijgevoegd, ofschoon dit strikt genomen overbodig mag heeten.

En nu de huwelijkscijfers.

In 1878 werden de eerste huwelijken tusschen Hindostani's in Suriname gesloten, ten getale van 4. Dit beteekende een huwelijkscijfer van 2,2. Verder kan voor Hindostani's en Javanen het volgend staatje gegeven worden:

Jaren	huw. cijfers Hindostani's	huw. cijfers Javanen
1880	1,3	
'85	4,0	
'90	2,4	
'95	2,8	
1900	4,8	6,9
'05	11,5	1,6
'10	11,7	2,2
'15	10,2	1,2
'20	13,1	5,5
'25	7,6	2,2
'30	8,6	1,4
'35	7,1	1,6

In dit staatje konden de topcijfers niet gegeven worden. Door de Javanen werd dit bereikt in 1917 en bedroeg 13,8; de Hindostani's bereikten het daarop volgend jaar het cijfer 14,6. Merkwaardigerwijze komt dit laatste cijfer geheel overeen met het Nederlandsche gemiddelde over 1910/'19, dat 14,65 bedroeg.

Een vluchtige blik toont reeds, dat de Javaansche cijfers ver beneden de Hindostansche blijven. Afgezien van het begin- en het topjaar, blijven de cijfers schommelen tusschen 1, 2 en 2,2. Hier is inderdaad geen sprake van eenige „aanmerkelijke of regelmatige stijging”, hetgeen in de Memorie van toelichting van alle immigranten beweerd wordt. En het lage Javaansche cijfer drukt loodzwaar op elk gemiddelde betreffende de gezamenlijke immigranten.

M. i. is echter ook hier geen sprake van principieele motieven; de topcijfers 13,8 in 1917 en 12,1 in 1918 zouden anders nooit bereikt worden.

Van den Javaan, die zich in Suriname gemakkelijk aan zijn omgeving aanpast en veel minder dan de Hindostani aan de traditie gehecht blijft, ware een principieel afwijzende houding in deze dan ook niet te verwachten. Veeleer zoeke men een verklaring in de onverschilligheid tegenover toekomst-voorzieningen, die zich ook op economisch gebied openbaart. Vaak mist hij materiele goederen van eenige beteekenis en daardoor tevens den prikkel om deze door een wettelijk huwelijk bij overlijden aan vrouw en kinderen te doen toekomen. Aan losse geslachtelijke verhoudingen geeft hij vaak de voorkeur.

De Hindostansche cijfers kunnen we gevoeglijk in drie deelen verdeelen:

a) Van 1878 tot 1900 stijgen zij niet boven 4,8. Tusschen dit cijfer en 1,3 blijven zij schommelen. Dit is blijkbaar de tijd, waarin de Hindostani's hun verblijf in Suriname nog als tijdelijk beschouwen en daarom weinig neiging tot aanpassing vertoonen.

b) In 1905 — dertig jaren na den eersten aanvoer van Hindostani's in Suriname — stijgt het cijfer tot 11,5 en blijft, over de top van 1918 heen, den hoogen stand behouden tot 1920.

De neiging tot aanpassing is hier merkbaar. Men lette er op, dat de top bereikt wordt na de algeheele stopzetting der Hindostansche immigratie.

c) Na 1920 treedt een scherpe daling in. Het cijfer handhaaft zich echter op een aanmerkelijk hooger stand dan in het eerste tijdvak. De invloed der jongere generatie doet zich thans gelden. Men begint los te raken van de oude denksfeer en tracht zelfstandig zijn houding te bepalen, waarbij men zich voorloopig richt naar de oudere bevolkingsgroepen van Suriname, voornamelijk de Inboorlingen. Onderstaande vergelijking van de huwelijks-cijfers der verschillende bevolkingsgroepen toont deze neiging wel duidelijk. Vooraf ga echter de opmerking, dat sociale over-

gangstoestanden van anderen aard ook hun invloed doen gelden. Zoo b. v. de neiging der vrouwen om haar positie in het huwelijksleven te verbeteren, waaraan vele jonge mannen voorloopig niet wenschen tegemoet te komen. Dit houdt ze vaak af van een burgerlijk huwelijk, omdat dit huwelijk (naar men meent) de positie der vrouw te zeer versterkt.

Thans de huwelijkscijfers der drie voornaamste bevolkingsgroepen ter vergelijking:

jaren	huw. cijfers Inboorlingen	huw. cijfers Hindostani's	huw. cijfers Javanen
1926	7,5	5,4	2,9
1927	8,6	8,8	1,7
'28	8,2	9,2	2,3
'29	9,7	7,9	1,2
'30	9,0	8,6	1,4
'31	6,8	3,4?	1,2
'32	7,9	5,6	1,2
'33	6,5	8,7	2,6
'34	6,1	6,8	1,0
'35	7,4	7,1	1,6
Gemiddeld	7,7	7,1	1,7

Het Hindostansche cijfer voor 1931 is zeker te laag. Zooals reeds eerder opgemerkt, is hier een verschil van 60 (zegge zestig!) te constateeren tusschen de opgaven in het Verslag en die in de bijlagen der huwelijksontwerpen. Naar alle waarschijnlijkheid moet het bedoeld huwelijkscijfer op 6 gesteld worden. Hierdoor zou het Hindostansch gemiddelde stijgen tot 7,3. Doch bij onderstaande beschouwingen houd ik mij aan het lage cijfer.

Bezien wij de boven gegeven cijfers nader, dan zien we, dat het Hindostansche cijfer 4 malen boven dat der Inboorlingen stijgt, in 1930 en 1935 deze zeer dicht nadert en 4 malen daaronder blijft. Het gemiddelde over de tien jaren verschilt slechts 0,6 pro mille ten gunste der Inboorlingen.

Er dient nog op gewezen te worden, dat bij de Inboorlingen de gemengde huwelijken ook in aanmerking genomen zijn, terwijl dit bij de Hindostani's niet mogelijk was wegens gebrek aan gegevens.

Thans een vergelijking met Britsch-Guyana, waarbij de cij-

fers over dit land ontleend zijn aan of berekend naar het „Report of the Registrar General” over de jaren 1930 tot en met 1934. In de totale bevolking is voor Suriname natuurlijk geen rekening gehouden met Boschnegers en Indianen. We krijgen dit staatje:

Jaren	<i>Suriname</i>		<i>Br. Guyana</i>	
	huw. cijfers		huw. cijfers	
	Totale bevolking	Hind.	Totale bevolking	Hind.
1930	7,2	8,6	9,1	8,3
'31	5,7	3,4?	8,1	6,2
'32	6,1	5,6	8,9	6,3
'33	6,2	8,7	9,8	6,9
'34	5,1	6,8	9,7	7,7
Gemiddeld	6,0	6,6	9,1	7,0

Uit deze cijfers blijkt, dat in Suriname het totale gemiddelde beneden het Hindostansche staat. In Br. Guyana is het verschil 2,1 in het voordeel van het totaal gemiddelde, ondanks het feit dat daar de immigratie 35 jaren eerder begon dan in Suriname, en dat de Hindostansche huwelijken er sinds 1891 als wettig beschouwd worden, als zij voor aangewezen voorgangers worden gesloten.

De Surinaamsche Hindostani's maken ook geen slecht figuur tegenover hun rasgenooten in Br. Guyana.

Afgezien van het twijfelachtige cijfer van 1931, stijgt het Surinaamsche cijfer 2 keeren boven het Demerariaansche en komt overigens heel dicht hierbij. Zuiverder wordt de zaak gesteld, als wij bedenken, dat gemiddeld 33% der Hindostansche huwelijken in Br. Guyana aangegaan zijn door Christelijke Hindostani's, terwijl dit percentage in Suriname slechts 10 bedraagt.

2. HET OORDEEL OVER DE INGEDIENDE ONTWERPVERORDENINGEN.

Reeds spoedig na de aanvaarding van het Bestuur besprak Gouverneur Kielstra de plannen over de erkenning der ritueele huwelijken met enkele Hindostani's, meest bestuursleden van

Hindostansche vereenigingen. Of er een bespreking met Javanen heeft plaats gehad, is mij niet bekend.

Is het aan Zijne Excellentie niet gelukt, om die plannen duidelijk uit een te zetten? Of is later de aanvankelijke opzet gewijzigd? Ik weet het niet. Doch het is een feit, dat de voorstellingen, bij de besprekingen verkregen, vaak niet passen bij de voorgestelde bepalingen. De voorzitter van een Islamietische vereeniging toonde zich b. v. een vurige voorstander dier bepalingen, omdat hij bij de besprekingen den indruk had gekregen, dat echtscheiding alleen door den rechter zou kunnen worden uitgesproken na een Islamietisch huwelijk. Dat zou dan volgens hem de thans al te vaak voorkomende scheidingen tegenhouden. Deze meening vindt natuurlijk geen steun in de ontwerpen, waar verstootingen volgens Islamietische gebruiken gewettigd worden. Anderen keken verbaasd op, toen zij hoorden, dat trouwen voor een niet aangewezen godsdienstvoorganger strafbaar zal zijn, of dat de onontbindbaarheid van het Hindoe-huwelijk niet in de erkenning begrepen is. Zij hadden dit niet verwacht na de besprekingen met den Gouverneur.

Meeningen, die bij die besprekingen geuit zouden zijn, kunnen hier derhalve buiten beschouwing blijven. De vraag is deze: wat denkt men thans van de in de ontwerpen voorgestelde bepalingen?

De voornaamste bepalingen dier ontwerpen zijn wegens den ingewikkelden zinsbouw en de aanhaling van talrijke wetartikelen vrijwel voor iederen Hindostani of Javaan onverstaanbaar.

Op eigen studie gegronde oordeelvellingen moet men dus niet verwachten. Wil men een meening hooren, die van eenige waarde is, dan moet men beginnen om aan de daarbij betrokkenen de voornaamste bepalingen duidelijk te maken. Dit gelukt niet altijd; in elk geval is voor zoo iets veel tijd en geduld vereischt. De geuite meeningen verschillen dan ook naar begrip van de zaak en naar motieven, waardoor de hierbij betrokkenen zich laten leiden.

Vóór het onderzoek der ontwerpen door de Staten heb ik getracht mij op de hoogte te stellen van hetgeen men daarover onder de daarbij betrokken bevolkingsgroepen — voornamelijk de Hindostani's, maar ook enkele ontwikkelde Javanen — denkt.

Ik kan hier slechts de voornaamste meeningen weergeven.

Talrijke variatie's komen nog voor, doch lijken mij van weinig waarde in dit verband.

Er zijn voorstanders der huwelijksverordeningen en er zijn tegenstanders.

Naar de argumenten, die zij aanvoeren, kan men ze verdeelen in: *sentimenteelen*, *principieelen* en *opportunisten*.

1. De *sentimenteelen* redeneeren niet.

Het gaat hier om de wettiging van Hindostansche instellingen; dat streelt hun religieus- of ras-sentiment. Daarom zijn zij a priori voorstanders. Het spreekt van zelf, dat meeningsverandering hier vaak kan voorkomen, als men kennis maakt met de concrete voorstellen.

Intusschen behooren de meeste voorstanders tot deze groep.

De andere twee groepen omvatten zoowel voor- als tegenstanders. Nemen we eerst de voorstanders.

2. De *opportunisten*. Dezen verwachten een of ander voordeel van de invoering van de bepaling der ontwerpen.

Sommigen zien hier de mogelijkheid om langs een omweg hun godsdienst gesubsideerd te krijgen evenals de Christelijke. Zij meenen, dat de aangewezen huwelijksbeambten van bestuurswege bezoldigd zullen worden. Ofschoon hiervan niet gerept wordt in de ingediende voorstellen, wordt dit toch ook niet uitgesloten. Bovendien schijnt men uit een of andere bron vernomen te hebben, dat het Bestuur van plan is om zulk een bezoldiging toe te kennen.

Anderen denken meer aan de nalatenschap bij het overlijden van den man en vader. Bij erkenning van het ritueele huwelijk zullen vrouw en kinderen kunnen erven, tenminste als er zoo'n huwelijk bestaat.

Een derde verwacht een verhooging van het peil der ritueele huwelijken. Thans zijn deze vaak tot loutere formaliteiten ontwaard. De ouders achten zich verplicht zulk een formaliteit tegenover hun kind te verrichten, zonder er op te letten of zij in het belang der huwendes zal blijken. Enkele maanden na de voltrekking van het huwelijk is dit dan ook vaak mislukt en gaan de gehuwden weer van elkaar. Als nu door de wettelijke erkenning het huwelijk slechts bij rechterlijke uitspraak ontbonden kan worden, zal men de zaak ernstiger gaan beschouwen en meer rekening houden met wenschen en belangen der uit te huwelijken kinderen.

Andere voorstanders wijzen op het gemak, dat de nieuwe bepalingen zullen opleveren. Vooral in de districten zou dan dikwijls een verre reis naar de standplaats van den ambtenaar van den Burgerlijken Stand achterwege kunnen blijven.

Vermelden we nog de *egoïsten*, die eigen benoeming tot huwelijksbeambte verzekerd achten, of meenen beter in de gelegenheid gesteld te worden om een andere secte afbreuk te doen door de aanstelling van ontwikkelder voorgangers als huwelijksbeambten. Door hun relaties' met andere landen en de verwachte bezoldiging van bestuurswege meenen zij daartoe in staat te zijn.

Thans de tegenstanders.

3. De *principieelen* behooren hiertoe. Zij gronden hun bezwaren op religieuze motieven.

Het bezwaar van Islamietische zijde wordt ons duidelijk uit de volgende aanhaling;

„Door den Moulvie KALAYKHAN wordt betoogd, dat volgens de Quoran toegestaan is aan degene, wiens middelen het toelaten, zelfs 4 echtgenooten te bezitten. Hoewel zij onder de thans bestaande omstandigheden nauwelijks in staat zijn 1 vrouw behoorlijk te geven datgene, waarop zij krachtens het huwelijk aanspraak maakt, en het er op na houden van meer echtgenooten in Suriname zeer sporadisch voorkomt, achten zij, niettemin het stellen van deze beperkende bepaling, die alzoo strijdig is met de Quoran, geheel onredelijk.

Wanneer het Bestuur er toe overgaat een huwelijk, gesloten door een Moulvie volgens de beginselen en voorschriften, vastgelegd in de Quoran, te erkennen, brengt de consequentie mede, dat de in de Quoran vastgestelde voorschriften niet slechts ten deele worden overgenomen, doch tevens alles wat daarmede in nauw verband staat”.

Deze aanhaling is genomen uit het verslag van een bijeenkomst van Moulvies (Islamietische godsdienstvoorgangers) op 4 Juli d. j. Ook een Javaansche voorganger was op deze bijeenkomst aanwezig. Hij verklaarde zich solidair met de boven weergegeven meening en deelde voorts mede, dat in Nederlandsch-Indië de zaak op bevredigender wijze geregeld is.

De bezwaren der Hindoe's tegen het niet erkennen van de onontbindbaarheid van het huwelijk kunnen op analoge wijze worden weergegeven.

De heer PALTAN PANDIT, een der bekendste Hindoe-priesters, zeide hierover tegen mij: „Met de eene hand wordt teruggenomen, wat met de andere gegeven wordt. Men kan het Hindoe-huwelijk niet erkennen en zijn onontbindbaarheid veroordeelen. Dan is het geen Hindoe-huwelijk meer”.

Christelijke Hindostani's spreken van achterstelling bij hun niet-Christelijke rasgenooten. Aan voorgangers van Hindoeïsme

en Islam zal immers worden toegestaan, wat aan die der Christelijke kerken verboden is. Nog meer: het ritueele huwelijk volgens de eerstgenoemde richtingen zal geheel in de plaats treden van het burgerlijk huwelijk, en hare voorgangers zullen misschien nog bezoldigd worden voor het sluiten van dergelijke huwelijken. Een Christelijk onderwijzer sprak zelfs van „propaganda tegen het Zendingswerk”.

Opportunisten vindt men natuurlijk ook onder de tegenstanders der hier besproken voorstellen. Deze wijzen op de nadeelgevolgen, die te vreezen zijn.

„Wij moeten oppassen voor maatregelen, die ons voorrechten schijnen toe te kennen”, zeggen enkelen. „Die kunnen afbreuk doen aan de goede verstandhouding met de andere bevolkingsgroepen, hetgeen tenslotte in ons nadeel moet uitloopen, omdat wij nog altijd min of meer als vreemdelingen, niet-Surinamers, worden beschouwd”. Onder invloed van bezoekers uit Hindostan wordt in dit verband ook gewezen op verschillende landen, waar men gaarne de „own religion and personal law” der Hindostani's erkent, maar deze juist als voorwendsel gebruikt om hen van het politiek en sociaal leven uit te sluiten.

Verscherping der onderlinge tegenstellingen wordt ook vaak als motief aangehaald. Benoeming tot huwelijksbeambte zal een min of meer monopolistische positie verschaffen, waaraan groote financieele en moreele voordeelen verbonden zijn. Dit zal aanleiding worden tot strijd om de begeerde positie. En onder de reeds heerschende persoonlijke en secte-tegenstellingen, die tot hevige wrijvingen aanleiding geven, kan zulk een strijd bijzonder heftig worden.

De geestelijke ontwikkeling van het overgrootste deel der hierbij betrokken godsdienstvoorgangers achten velen ook van dien aard, dat een groote verwarring te vreezen is in de aan hen opgelegde registratie. „'t Is allemaal gekheid”, zei een ontwikkelde Javaan, „ze brengen de menschen maar in moeilijkheden. Anders moeten ze panghoeloë's uit Indië laten komen”. Hij verwachtte ook onaangename verwickelingen wegens de losse geslachtelijke verhoudingen onder zijn rasgenooten.

Dit zijn allemaal meeningen van *mannen*. Wat onder de *vrouwen* over de huwelijksontwerpen gedacht wordt is moeilijk te zeggen, daar deze zich weinig met dergelijke vraagstukken bezig houden, zich althans niet gaarne daarover uitlaten. Onder de jongere Hindostansche vrouwen zijn er echter enkele, die zich openlijk ontevreden durven toonen met de positie, die de traditie aan de

vrouw in het huwelijksleven toekent. Een burgerlijk huwelijk, dat immers los van die traditie staat, zouden zij een beter waarborg achten voor een bevredigende positie.

Men zou haar dus moeilijk als voorstanders der ontwerpen kunnen beschouwen.

Wat is nu de verhouding tusschen de getalsterkten der voor- en tegenstanders?

Begrijpelijk is, dat wij hier geen wiskundige zekerheid kunnen verkrijgen. Bedoelde verhouding is aan verandering onderhevig, omdat aard en gevolgen der voorgestelde bepalingen vaak eerst duidelijk worden begrepen, nadat men reeds een meening ten beste gegeven heeft. Doch met zekerheid kan gezegd worden, *dat het overgroote deel der hierbij betrokkenen, die eenigszins op de hoogte van de zaak zijn, tot de tegenstanders der huwelijksontwerpen behooren.*

En bij beter begrip der kwestie is nog vermindering van het aantal voorstanders te verwachten.

3. BESLUIT

Hoe moet nu in het licht der voorgaande beschouwingen het antwoord luiden op de vraag, die in den aanvang gesteld werd?

De heer Hajary heeft mij persoonlijk medegedeeld, dat zijn bovengenoemd artikel in dit tijdschrift geenszins bedoeld was als een beoordeeling van de concrete voorstellen van het Bestuur. Hij vindt alleen *het principe* van de wettiging der ritueele huwelijken loffelijk. Uit dat artikel kan dus niet geconcludeerd worden, dat de Hindostani's, of ook maar de schrijver zelve, enthousiast zouden zijn voor de huwelijksontwerpen.

Uit het hier besprokene blijkt trouwens ook niets van zulk een enthousiasme.

De bewering in de Memorie van toelichting, dat door Hindostani's en Javanen vaak gevraagd is om rekening te houden met hun ritueele huwelijken is op zich zelf niet onjuist. Er moet echter voor een juist begrip van zaken nog iets aan worden toegevoegd. Zij deden dat namelijk niet op principieele (religieuze) gronden en in elk geval hebben zij niet gevraagd om de zaak te regelen op de wijze, als door het Bestuur voorgesteld.

Zeer dikwijls worden, gelijk reeds opgemerkt is, verzoekschriften en vergaderingsverslagen betreffende Hindostani's en Javanen geschreven door personen, die niet tot deze bevolkingsgroepen behooren en weinig bekend zijn met de gedachtensfeer

dezer menschen. Daarom is het niet uitgesloten, dat soms in dit opzicht het principieele ten onrechte op den voorgrond werd gesteld. De werkelijke reden was echter dikwijls, gelijk we zagen, van louter practischen aard, waarvoor geen wetswijziging noodig is.

De beschikbare officieele gegevens over de immigranten-huwelijken getuigen dan ook geenszins van een principieel afwijzende houding tegenover het burgerlijk huwelijk; daarvoor zijn de bereikte nuptialiteitscijfers te hoog.

Weliswaar is dit cijfer voor de Javanen op zichzelf nog heel laag, doch dit is te wijten aan psychologische en sociale factoren, die door wettelijke maatregelen slechts weinig beïnvloed kunnen worden. De Hindostani's daarentegen maken in dit opzicht een goed figuur tegenover de andere bevolkingsgroepen in Suriname, en ook tegenover hun rasgenooten in de naburige koloniën (Br. Guyana, Trinidad).

Tegen de ingediende ontwerpen worden uit de kringen der hierbij betrokkenen volkomen gerechtvaardigde bezwaren van principieelen en opportunistischen aard aan gevoerd. De weinig talrijke voorstanders laten zich meest leiden door onberedeneerde gevoelens of steunen op argumenten, die op misverstand berusten, niet met de voorstellen in rechtstreeks verband staan, of wel van egoistischen aard zijn.

Het antwoord op de vraag, die ons bezig houdt, moet dan ook beslist *ontkennend* luiden. Het Voorloopig verslag der Staten getuigt niet van miskenning van de rechtmatige wenschen der Hindostani's en Javanen. Integendeel: uit zijn inhoud blijkt duidelijk, dat met de redelijke argumenten van voor- en tegenstanders der huwelijksontwerpen voldoende rekening gehouden is.